

Suomen tutkituimmat kylät

Sivakan ja Rasimäen kylät ovat olleet tutkijoiden syynissä jo viidellä vuosikymmenellä.

Tutkimus käynnistyi 1970-luvulla, kun kehitysalueongelma kärjistyi ja sen tutkimus käynnistyi Joensuun korkeakoulun Karjalan tutkimuslaitoksella.

- Joensuussa järjestettiin kesäkuussa 1973 Demokraattisen suunnittelun viikko. Sen järjestäjät halusivat keskusteluun mukaan raportin pohjoiskarjalaisesta kylästä. Raportin tilasi valtioneuvoston kanslia, muistelee alusta lähtien mukana ollut nykyisin jo eläkkeellä oleva vanhempi tutkija Jukka Oksa.

- Ryhmä nuoria maistereita, jotka itsekin olivat vasta tulleet Joensuuhun, otti tehtävän vastaan. Kumpaankin kylään teimme keväällä viikon kestänyt matka. Kylien valintaan vaikuttivat kansanperinteen tutkijoiden käsitykset. Sivakasta oli kerättynä perinnetietoa pitkältä ajalta. Rasimäessä oli taas oletettavasti nähtävissä, miten Suojärven siirtokarjalaisten perinne sovitautuu suomalaiseen.

Koko tutkimus olisi saattanut jäädä ainutkertaiseksi, ellei siitä olisi kaksi vuotta myöhemmin noussut kohu. Kohun aiheutti toimittaja Jorma Molariuksen televisio-ohjelma ”Pienviljelijän emäntien iltamat”. Sen taustana oli 1973 julkaistu ”Sivakka ja Rasimäki. Raportti pohjoiskarjalaisesta kylästä.”

Suosituissa ohjelmassa kyläläiset saivat äänensä kuuluviin. Ohjelmassa haastateltiin myös raportin tekoon osallistuneita Jukka Oksaa ja Ilkka Alasta. Kritiikin kohteeksi joutuneet, harjoitetusta kehitysaluepolitiikasta vastanneet suurten puolueiden edustajat hermostuivat ja ryhtyivät syyttelemään ohjelman tekijöitä. Kohu jatkui aikansa.

Kylien tutkimusta päätettiin jatkaa. Elokuussa 1984 julkistettiin raportti ”Yhteiskunta kylässä”, sittemmin lokakuussa 1996 teos ”Kyläläiset, kansalaiset” ja toukokuussa 2008 ”Kylän paikka”. Nyt, joulukuussa 2016 putkahti viides raportti ”Kotona, kylässä, liikkeellä. Sivakka ja Rasimäki arjen ja mielen tiloina.”

- Eikä tämä tähän lopu, heitti uuden raportin julkistamisen yhteydessä vuodesta 1984 mukana ollut professori Pertti Rannikko ja sai myöntävän nyökkäyksen tutkija Maarit Sireniltä, jolle Sivakan ja Rasimäen tutkimuksen vetovastuu siirtyy Rannikon eläköityessä syksyllä.

Maailma on muuttunut, samoin tutkittavat kylät yli 40 vuoden aikana. Tutkijat ovat vaihtuneet – vaikka aika moni on ollut pitkään mukana –, samoin tutkimuksen näkökulmat.

- Aikaisempaan verrattuna nyt painottuvat yksittäisten ihmisten elämäntarinat ja muistelut, mikä tuo tunteet mukaan kylätutkimukseemme, Rannikko sanoi.

Ennen raporteissa melko vähälle jäänyt Rasimäen karjalaisuus nousee nyt monella tapaa esille. Maarit Sirenin artikkeli ”Suvun maantiede Rasimäen kodeissa”, Päivi Härkimen ”Karjalan kieli kylän murroksessa” ja Jukka Oksan ”Lähteneiden Rasimäki” ovat kirjan väkevintä antia karjalaisuuden osalta.

Rasimäen raivaamisen muistavat kantavat sielunsa syövereissä kuluneet vuodet. He käyvät jo varsin vähiin. Uuden kirjaan antiin perehtymistä voi hyvin suositella kaikille karjalaisuudesta, ei vain sen ilmenemisestä Rasimäellä kiinnostuneille.

Uuden teoksen on kustantanut Suomalaisen kirjallisuuden seura (SKS) ja se löytynee seuran verkkoyhteyksien lisäksi hyvin varustetuista kirjakaupoista.